

ВИДЕЛИНА

КИРКОРОВ

ЛИТЕРАТУРЕНЪ, ОБЩЕСТВЕНЪ И КРИТИЧЕНЪ ЛИСТЪ НА ВАРНЕНСКАТА СРЪДНОШКОЛСКА МЛАДЕЖЪ

Разрешенъ
отъ Мин. Нар. Просвѣщение
съ заповѣдь № 30,320 отъ
12 октомври 1931 г.
Редактиратъ ученици
Сътрудничатъ ученици.
Абонам. 30 лв. — Брой 2 лв.
За странство 50 лв.

„Виделина“

24857 Вървѣдъ ужаса на вълнитѣ.

Тѣ чакаха деня, първия блѣсъкъ
на зората да свѣтне по челата имъ.

Бѣ страшно — зловеща, адска нощъ,
Морето тѣмне, а злата му пѣсенъ
ехти, задушава сърдцата.

Тѣ чакаха да стихне.

Дали зората ще ги спаси?

Тѣ чакаха и трѣпнаха,

а въ страхотенъ блѣсъкъ се гърчеха фурии,
пишяха като живи.

Моряците чакаха, — вълнитѣ
гиганти си чудно играха. . .

Каква дълга черна нощъ!

Дали ще се съмне?

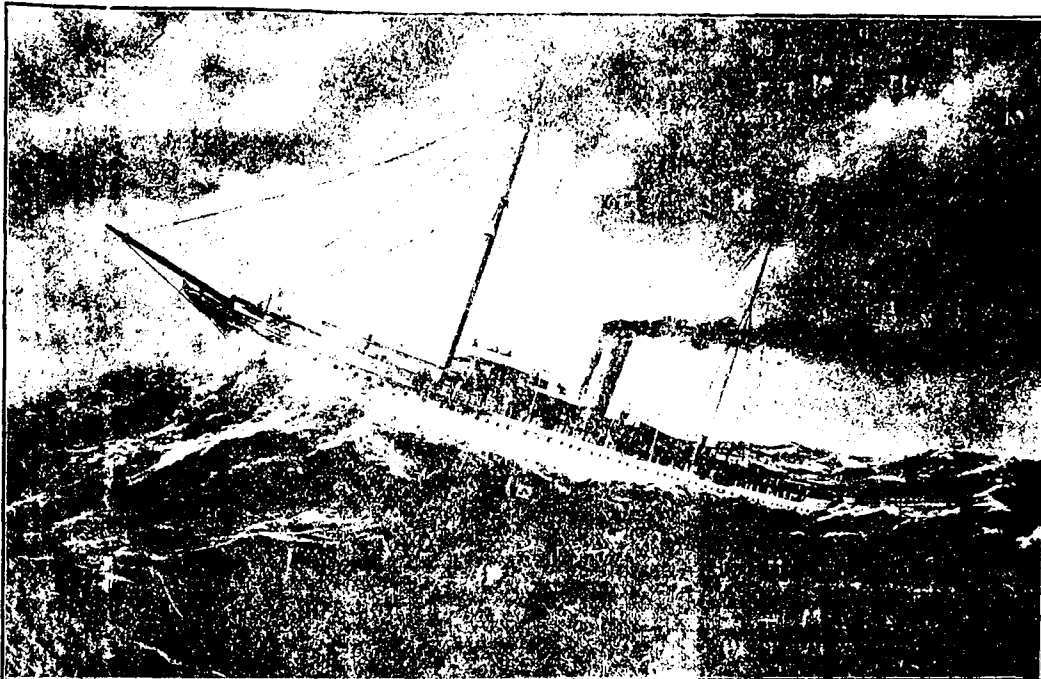
До кога, Господи, тоя адъ?

Минути — въкове! . . .

Далечъ на изтокъ презъ прѣснатитѣ
облаци свѣтла искра.

Изтокътъ пламна.

Зорницата се скри и даде нѣтъ на свѣтлината.

Нашата програма

Н ъ после излѣзе първиятъ брой на „Виделина.“ Следъ толкова бурни мисли, препирни, блѣнове, идеи и трудъ, ние съ радостъ гледаме нашето дѣло. Но това е само начало. Предстои ни да прескачаме толкова препятствия: предрасждѣци, завистъ, недовѣрие. . . Ние ще продължаваме съ упоритнѣсть, безъ да щадимъ трудъ и време. Останалото зависи отъ подкрепата на българската, особено на Варненската сръдношколска младежъ.

„Виделина“ ще бѣде обществено-критиченъ, литературенъ и наученъ ученически листъ — изразителъ на цѣлия ученически животъ — културенъ и всѣкидневенъ: забавъ, концерти, реферати, дружественъ животъ, празници, излети и пр. Ще се редактира отъ ученици, които заедно съ техническитѣ уредници,

ще съставятъ равноправенъ редакционанъ комитетъ. Сътрудници ще бѣдатъ ученици не само отъ Варна, но и отъ цѣла България, които, между другото ще внасятъ новини за обществено-културнитѣ прояви на своитѣ училища.

Освенъ литературнитѣ и обществени статии, стихотворения и разкази, въ вестника ще има слѣднитѣ отдѣли: наученъ, музикаленъ, спортенъ, хумористиченъ и пр.

Между другото „Виделина“ ще се стреми да запознае външитѣ читатели съ природнитѣ особености и хубости на градъ Варна.

„Виделина“ ще ратува за чистъ и хубавъ български езикъ. Той ще се бори, колкото е възможно, както съ надутата празнодумство, така и съ крайното чистене на чужди думи.

Освенъ това „Виделина“ ще има свои собствени принципи. А именно: Тозъ ще се стреми да отбѣва из-

търканитѣ, бакални и схоластични теми, извлѣчени изъ прашнитѣ книги, изпълнени повече съ голословие и безсмислени изрази.

Той ще отбѣгва мрачнитѣ, аскетически, морализаторски теми, които стѣсчаватъ младата ученическа душа и нѣматъ никаква жизнена стойностъ.

„Виделина“ ще има за основна действителния животъ. Непосредствено отъ него той ще избира своитѣ теми, които трѣбва да се нриватъ на действителното настроение на ученическата младежъ.

Нашитѣ теми ще се съобразяватъ съ действителността, понеже ще произлизатъ отъ нея и ще отнасятъ до нея. Въ тѣхъ ще кипи свежиятъ, буенъ животъ на ученическата младежъ: истината, грѣшкитѣ и искреността.

„Виделина“.

Редакционни Настоятели,

старайте се да абонирате колкото се може повече ученици за „Виделина“.

Ръчната продажба, свързана съ повече трудъ и разноски избѣгвайте и се старайте да запишете повече абонати.

Умоляватъ се сътрудниците да пишатъ обезпелно на едната страна на листа.

Материалъ за втория брой да се изпрати найкъсно до 1 ноемврий.

В. Николовъ.

Очерки изъ гимназията

(Преводъ отъ руски)

I

Първиятъ день.

Още една недѣля преди този день Аркатовъ почна да чувствава една особена тѣжа.

Първо. Ваканцията се свършваше. Свършваша се блаженнитѣ сутрини съ дълго успиване, сутрини безъ тежки мисли за уроцитѣ, за бележитѣ, за наученото и ненаученото. . .

Второ. Занятията въ гимназията почнаха отъ септемврий а Аркатовъ трѣбваше да се яви на 15 септември. При записването му, къмъ края на августъ, въ II класъ на гимназията, по молба на неговитѣ родители, той имаше разрешенъ двунедѣленъ отпущкъ, — и това го караше да се замисля. — Колко материалъ ще успѣятъ да минатъ тѣ тамъ, безъ мене, въ разстояние на две недѣли? Трѣбва да ги стигна по латински! — си казваше той съ тѣжа, като знаеше добре, че латински не е като другитѣ предмети, че съ него шега не бива!

Трето. Аркатовъ, съзнаваше своето положение, макаръ и да е училъ цѣла година преди това въ другъ единъ градъ съ класно училище, но класно училище е едно, а гимназия — съвсемъ друго. А главно, нови другари! Въ класното училище другаритѣ бѣха 20 души, а тука, казватъ, че били псвече отъ четридесетъ! . . .

Найпосле той бѣше слабъ по латински езикъ, защото по него се подготвяше дома и на приемнѣтъ изпитъ по латински показва слабъ успѣхъ.

— За две недѣли колко ли сж успѣли вече да спрегнатъ и склонаха! — си казваше съ тревога Аркатовъ — и научили сж купъ нови думи и Богъ знае още какви! И ащо ли ми разрешиха този отпущкъ? . . .

Въ предвечерието на сѣдмения день Аркатовъ бѣше съвсемъ разстроенъ. Той се срещна на улицата съ едно отъ тѣзи момчета, които се записаха заедно съ него въ II класъ. Момчето се държеше бѣдро, високомерно и за всичко, що бѣше видѣло и чуло въ гимназията, говорѣше важно.

— По латински мого ли минахте? — тревожно го попита Аркатовъ.

— По латински ли? Ее, братче! По латински учителътъ колкѣ посласловици ни натъркаля! . . . Остави се! . . .

— Какви посласловици? — почуди се Аркатовъ.

Какъ какви? Латински. Напримѣръ: Dum pauper datat janua limen amat, или Barba crescit, caput nescit. . . Знаеш ли ги ти?

Аркатовъ нѣмаше никакво представление за латинскитѣ посласловици и не предполагаше даже, че тѣ могатъ да влизатъ въ програмата на преподаването.

— Ами тѣхъ какво. . . учители ги?

— Разбира се че ги учимъ! И да видишъ още какъ; Учителътъ ги диктува по възбученъ редъ, а ние ги записваме и учимъ една подиръ друга. Сега стигнахме до буквата Д.

— Изпитва? . . .

— Ехъ какъ изпитва! . . . Една посласловица кара цѣлия класъ да я повтаря, а пъкъ ако не я повторишъ, почва да мѣмри: „Calpasandus“-ти! . . . Какъвъ ученикъ си ти! . . . „Glupandus“-ти! . . .

Събеседникътъ на Аркатова веднага се пригърби, начумери си лицето и произнесе последнитѣ думи, види се, за да подражава на учителя по латински Аркатовъ остана като попаренъ.

— Какво е това „Calpasandus“? — попита той.

— Преподавателътъ тѣй вика, когато събръкаш посласловицата: — „Calpasandus, Calpasandus ти“ — строгъ до невъзможност, просто страсть! . . . А пъкъ да видишъ, какви ученици имаме! Единъ съвсемъ голѣмъ, съ брада и мустаци. . . Учителътъ постоянно го пита посласловицата: Barba crescit, caput nescit, а пъкъ той никога не я знае, даже не може да я псвтори! Другъ единъ ученикъ, Пронинъ, — викатъ му бивола или Taurus съ всички се боричка! Направо презъ чиноветѣ скача! Цѣла грамада! Ича и единъ еврейнъ, Афелбаумъ, който закача учителя по законъ Бѣжи, пълзи подъ чиноветѣ и изува обушата на ученицитѣ! . . .

(Следва).

Българският език.

Минават дни години, вѣкове... Българският езикъ постепенно се усъвършенствува. Погледете въ по-жълтѣлитѣ страници на нѣкоя стара монастирска книга, изпълнена съ жития и поучителни слова, написани на твърде хрома речъ и ще видите, колко сме напреднали! На този езикъ неотдавна изпѣха своитѣ дивни и звучни пѣсни: Ботевъ, Язоровъ, Дебеляновъ, Н. Лилиевъ. Тѣ доказаха неговата музикалност. Не е далечъ времето, когато нашиятъ езикъ ще стане достоенъ за философски разсуждения и ще добие своя собствена физиономия.

Обаче едно голѣмо зло застрашава чистотата на българския езикъ. Защото въ него, съ времео все повече и повече се вмѣкватъ твърде много чуждици и бързо добиватъ гражданственостъ. Една латинска или грѣцка дума, а даже френска и нѣмска веднажъ влѣзла въ езика ни, добива вече тѣсното значение на особенъ терминъ. Ние изоставяме съответната ней българска дума, като смѣтаме, че тя не е достатъчна да изрази именно това понятие, което изразява чуждата. А това е въ повечето случаи заблуждение.

Ние казваме „подобно описание“ и „детайлно описание“. Когато свикнемъ да употребяваме чуждата дума, почваме да мислимъ, че тя има по-специално литературно значение. Ето, че нашата дума се изхвърля за употреба въ по-простия говоръ, а чуждата — става литературенъ терминъ. Българинътъ чете една статия на своя езикъ и не може да разбира. Той е принуденъ да научи чуждата дума. И почва да я употребява.

Голѣма частъ отъ нашитѣ учители, професори, нашага интеллигенция въобще, употребяватъ много чужди думи. Децата слушатъ родителитѣ, ученицитѣ, учителитѣ и подражаватъ.

Чужденцитѣ завладяватъ нашитѣ банки, нашитѣ индустриални предприятия, нашитѣ пари. Чуждицитѣ се вмѣкватъ въ езика ни и изонватъ нашитѣ думи. Сждбата на езика става сродна съ сждбата на държавата. Нашитѣ общественици продължаватъ да търпятъ това положение. Сждо и нашитѣ учени, нашитѣ филолози. Българската интеллигенция се отнася твърде нехайно къмъ тоя въпросъ. Възпитана въ модернитѣ езици, тя не се старае да превежда терминитѣ на български езикъ, а ги употребява точно тъй, както се срѣщатъ въ другитѣ езици. Ако прочетете

Морска вечерь.

На Д. Зл.

Замисленъ на брѣга, край хижата бедна се вирамъ тжжно азъ въ безбрежна морска ширь, отронвамъ въздишка си тиха, последна омаянъ стоя предъ прелестъ на Божия миръ.

Нощта е чудна и омайна, луната весело блести тя багри морска ширь, водата лекичко трепти и всрѣдъ тоя чаръ, омая, дивенъ блѣсъкъ се чува салъ тихия на веслата плѣсъкъ.

Отъ нейде далече долита пѣсень въ хармония сладка съ печалната есенъ вѣтретъ нѣженъ дигли водата а лодкаря негде пляска тихо съ веслата.

Отново се унисамъ азъ, погледъ ми се влива напредъ изъ морска ширь — въ далнината мълчалива разбирамъ азъ, че всичко земно е пустошь, суета, че истинското щастие е салъ въ вѣчността.

Замисленъ азъ напраздно впивамъ жаденъ взоръ къмъ край саѣта, къмъ ведро синия просторъ, . . . но погледа се губи, ако преграда не намира догде се види, догде вселена се простира.

Тихо азъ ставамъ, трѣгамъ по брѣга унесенъ Долитатъ ошъ до менъ звуци на дивната пѣсень. Крила да разтворя, да литна азъ ламтя, въ кристални висини волно азъ да полетя!

Руменъ Янковъ.

Есень.

Отъ тъмното поле неспирно духа — днесъ вѣтерътъ пѣе, като надъ мъртвило, дърветата сами стоятъ — и глуха и черна гледа низката могила:

Подгонени отъ смъртенъ хладъ минаватъ ята отъ птици и на югъ отлитатъ. Какво ще правятъ тукъ? — Задъ морята земя ги чака саѣтла и честита.

Прибиратъ се отъ пуститѣ полета овчаритѣ, подгонили стадата, сега е страшна пустешъ, тамъ кждето презъ лѣтото бѣ весела земята.

О тжжна и самотна и пустинна е родната земя осиротѣла, И само вечеръ въ небето синьо надъ нея грѣй луната избледнѣла.

Е. К-ва — ученичка.

нѣкоя литературна, философска или научна статия, то освенъ по нѣкои освоености: окончанията на думитѣ и пр., не биха познали дали това е български или нѣкакъвъ другъ езикъ. Повечето корени на думитѣ сж чужди.

Въ учебницитѣ по философия преподаватъ често срѣщаме: „дескриптивно експликативни науки“ или (описателно-обяснителни) или „живащи и отслабнали афекти“ (стенични и настенични).

Често ученицитѣ научаватъ чуждитѣ думи най-добросъвестно, даже почватъ да употребяватъ повечетѣкъ, смѣтайки, че съ това ще покажатъ повече знания. Така чрезъ учебници и други книги се поощрява употребата на чуждитѣ думи и чистенето имъ отъ езика ни се затруднява и забавя.

Невежитѣ вестникери употребяватъ често пжти не на мѣсто твърде много чуждици. Младешитѣ слушатъ, гледатъ и подражаватъ. Въ стрѣ-

межа си да изпжнатъ като учени, възпитани, тѣ просто звучатъ чужди думи отъ разни речници. (Футурковъ) и ги употребяватъ въ говоръ си. А простиятъ народъ слуша и недоумява.

Тѣзи младежи ще станатъ общественици, учени, професори и ще продължаватъ да говорятъ на сжщия натруфенъ съ чуждици езикъ.

Нѣкои казватъ, че нѣма значение да говоримъ чистъ български езикъ, че има думи, които сж общи за всички езици, а нашиятъ езикъ е недостатъченъ да изрази нѣкои особени понятия. Най-после, употребяването на общи думи въ езицитѣ щѣло да приготви сближението между народитѣ и пренебрежението на границитѣ.

Тѣзи мнения сж толкова нелепи, че не заслужаватъ даже обсъждане. Народътъ никога не ще заговори съ латински и грѣцки термини и международното сближение никога не ще настѣпи по тоя начинъ. Всичко това само може да накара нашитѣ врагове да заговорятъ, че ние нѣмаме езикъ, нѣмаме свои думи за предаване философски и литературни разсуждения, а си служимъ съ чужди, че нашиятъ езикъ е простъ и достоенъ само за обикновения говоръ, за изразяване на най-обикновени нужди и нищо повече.

Най-сетне, единъ натруфенъ съ чуждици езикъ може да струва угасване народния духъ, и съ това пренебрегване на народнитѣ идеали, прегопяване на българския народъ.

Ясно е, че чистотата на българския езикъ е застрашена и трѣбва да се спаси. Обаче, какъ да се направи това? Разрешаването на въпроса е много мъчно.

Нѣкои отчаяни Богоровци се заематъ безразборно да изхвърлятъ чуждицитѣ, кждето ги намѣрятъ и да ги замѣнятъ съ измислени отъ тѣхъ думи, често твърде хромни, не звучни, даже смѣшни.

Напр. вм. авиаторъ — летаръ, вм. футболъ — ритни — топка, вм. алея — междудръвникъ, вм. кибритъ — драгъ — пади — клечка и пр.

Явно е, че такива чистачи ставатъ за присмѣхъ съ своитѣ дѣла, кои прометиратъ тая висша идея.

Чистенето на езика отъ чуждитѣ думи трѣбва да става методично. Ние не можемъ изведнажъ да замѣнимъ съ български думитѣ литературовъ, критика, терминъ, характеръ, идея и пр., които сж добили гражданственостъ въ почти всички езици, и за които надали ще намѣримъ съответни български. Езикътъ не може да се преобразува изведнажъ. Неговото измѣнение става

(Следва на 4-та страница).

Ученици, четете и разпространявайте вашия органъ — В. „Виделина“

Борисъ П. Яневъ

Мостътъ къмъ живота

Въпросътъ за мирогледа на младжта е отъ първостепенно значение и е представлявалъ отъ себе си голѣмъ интересъ, не само въ днешно време, но и въ най-първитѣ времена на човѣшката култура. Грѣцитѣ, специално атинянитѣ и спартанцитѣ, полагали особени грижи за сформироване на здравъ свѣтогледъ, като единитѣ се стремѣли да достигнатъ пълна хармония между духа и тѣлото, а вторитѣ физическата мощъ и издръжливостъ. За това тѣ си имали своитѣ основания, които се обуславяли отъ нуждитѣ на тѣхната епоха. Ала и грѣцитѣ и римлянитѣ не обучавали младежа единично, а колективно. Та значи, още въ най-старо време имало институти презъ, които младежта е трѣбвало да премине по този мостъ за живота, когато той (животътъ) е много по сложенъ, много по заплетенъ, и борбата въ него изисква повече творчески, духовни и физически сили. Но предметъ на нашата статия не е да доказваме ползата отъ училището, като коващница на нашия свѣтогледъ. Ние иска-

ме само да изнесемъ нѣкои факти, които сж на лице въ продължение на петитѣ години, които ученикътъ прекарва тамъ.

Въ всички ученически тържества ние чуваме речитѣ на ученицитѣ. Тѣ сж препълнени съ гордостъ, самонадеяностъ и горещи позиви за благородни пориви въ живота. Тѣзи именно речи ни подтикнаха донѣкъде да напишемъ настоящата статия. Задъ думитѣ, които въ повечето случаи сж казани искрено дълбоко, стоятъ пакъ думи.

Речта на ученика едно претрупано многословие, една игра съ думи, които не сж термини на съответнитѣ понятия и нѣща на истинската действителностъ. А това струва ми се, е резултатъ отъ пжтя, който ученикътъ изминава, за да влѣзе въ живота. Азъ ще прокарамъ една нишка отъ този пжтъ.

Ученикътъ напуска единъ безгриженъ свѣтъ на детинството и идва да се качи на стрѣмнитъ мостъ за живота. Предъ него стоятъ много, много прѣчки, които той трѣбва да преодолѣе. А това сж уроцитѣ. Отъ сега за него почва една упорита борба: Борба за повече познания! Борба за напредъкъ по моста! И унесенъ въ тази борба, ученикътъ забравя действителния животъ, който клокочи

отъ дветѣ страни на моста, т. е. вънъ съ училището. Така си минаватъ годинитѣ. Ученикътъ е завлѣченъ отъ своята борба, много, много надалечъ по моста. Предъ него въ нѣкаква мъглявина започва да се мержелѣе животътъ. Но отправилъ погледъ за мигъ къмъ него, презъ съзнанието му преминава веднага мисълта, че пжтъ е, е сже дълъгъ, че пречкитѣ по моста сж много и чакатъ своята съпротива. И пакъ упоритъ трудъ, пакъ борба! Пакъ забитъ въ книгитѣ погледъ!

Нѣкои ученици, които нѣматъ това търпение, нѣматъ тази упоритостъ поглеждатъ смѣло задъ стрѣнитѣ на моста. Предъ тѣхъ се откриватъ сладкитѣ плодове на забраненото дърво и тѣ безумно се хвърлятъ къмъ него. Млади и неопитни плувци въ живота, тѣ скоро се изхавяватъ и се връщатъ на моста вече осакатели — връщатъ се нравствени разклатени. За тѣхъ училището е мжчилице — тѣ сж неговитѣ гнили мѣста.

Но ето все по-близо и по-близо се носи глъчката на живота, по-ясно се забелязватъ новитѣ картини. Още единъ напѣтъ, още една година и той е тамъ — всрѣдъ вдовѣртежа Сърдцето му потрепва. Той е безпомощенъ, ако остане всрѣдъ него. Въ душата си всѣки

гимназистъ чувствава това. Да, трѣбва и въ градъ, кждето той ще спечели сигурно оръжие за изпитания въ житейската борба.

Но ето го вече и краятъ. Последенъ напѣтъ! Матурата е свършена. Той е на прага на живота. Неволно сега погледътъ се обръща назадъ. Въ съзнанието летятъ хиляди числа, лутатъ се много, много идеи, безброй листове показватъ безчетъ количество редове. . . .

Всичко това ученикътъ е прекаралъ. Всичко това е било целта на живота му дудо сега. Раздѣлява идва. Сбогомъ училище! Сбогомъ другари! . . . Въ неговата душа се борятъ две чувства — скръбъта предъ раздѣла и страха отъ не известното бъдаще. . . . И изпитъйки тѣзи две чувства, отъ неговитѣ уста все пакъ се изтръгватъ думитѣ:

— Ние имаме достатъчно знания, за да се боримъ въ живота. Училището оформи нашия характеръ. Защото тѣй все още живѣе съ книгитѣ, тѣ все още сж неговия източникъ на идеи. Тамъ е трагичното, че мостътъ, който младежтъ преминава напѣтъ за живота, не му дава ни сигурно оръжие за житейската борба, ни каленъ (форменъ) свѣтогледъ.

Гочо Гочев.

Споменъ за поета.

Ив. Вазов:

Въкове свобода-робът чака
и вестителя и. О, блаженъ!
Ти дойде и тъмна скръбъ оплака
на предлѣтитъ на нощъ и день.

Кирилъ Христовъ.

На 22-и септември тая година
бѣ отпразднувана 10-годишнината
отъ смъртта на Вазова...

Колкото повече се отдалечаваме
позареме отъ покойника, толкова
повече мисълта ни сближава съ
неговъ.

Настина чудно! Бихме се попи-
тали: „Коя е тогава причината за
тоя бездъненъ изворъ на симпатии,
които бликатъ милватъ, затрогватъ?
Нима творбитъ му сж толкова
величави, щото да омайватъ и старъ
и младъ?“ — Не!

Къде се крие тогава онова, що
прилича тъй силно читателя? Дали
въ простотата на стиха, величието
на природата, увлѣкателния раз-
казъ или въ любовта му къмъ
родината? Къде? Азъ бихъ казалъ:
„Въ всѣка дума, въ всѣка пѣсень,
въ всичко, що ни е завещалъ; за-
щото всичко е искрено и каквото
той остави, бѣ изтръгнато отъ
сърдцето му — наболѣлото сърдце
на българина.“

Всѣка пѣсень, всѣки разказъ
сж страници отъ живота му — стру-
ни, които пѣятъ ведно съ мжикъ
и радоститъ на поета и България
неговия идолъ.

Вазовъ желаваше да я види, ша-
стлива, нова, каквато е въ твор-
битъ му...

Не ще анализирамъ произведе-
нията му. Ще спомена само за духа
на неговото творчество.

Всичко, що бѣ докоснато съ
опитното му перо, се освѣти съ
чуденъ блѣсъкъ. Тѣй свѣтли бѣха

утрото, пладнето и занака на жи-
вота му...

Старъ воинъ ли замислено си
спомня славни дни отъ кървави
борби, неволно гръмъкъ стихъ на
стария поетъ възкръсва въ па-
метта му!

„Нека носимъ й още срама на чолото,
синила отъ бичъ, следи отъ теглото,
Нека. Но ний знаемъ, че въ нашъто
свѣти нѣщо ново, има нѣщо славно,
що гордо разтупва нешитѣ гърди“

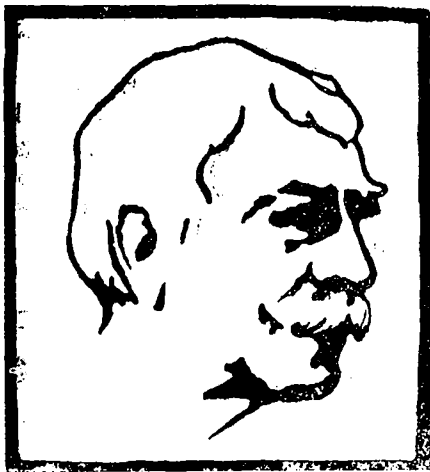
или:

— Покойници, вий в'други полкъ
минахте, бездоменъ, безъ сънь, безъ покой.

Колко е близкъ поетътъ до тия
труженици, сстави ги коститъ си по
роднитъ поля! Какъ плаче ведно
съ тѣхъ и тачи паметта имъ!

Вазовъ обича вѣрнитъ синове на
България. горещо имъ съчувствува
и сипе поздравъ по гордитъ чела:
„Мечтателъ безуменъ, образъ
невъзможенъ,
на тъмна епоха синъ бодъръ,
тревоженъ“...

Или:
Седемъ години той скита се
минахте, бездоменъ, безъ сънь, безъ покой.

Нѣма другъ поетъ, който тѣй
силно да е свързанъ съ всичко
родно — при наймалката радостъ
сърдцето му трепва, при наймалка-
та скръбъ — тъменъ облакъ засѣн-
ва погледа му. Достатъчно е да си
спомнимъ вика не връщащитъ се
войници:

„Тѣ викаха „ура“ на бойнитъ нивы!“

„Иде ли?“ Кой читателъ не се е
покъртувалъ при вида на слабото
дете въ она студена, зимна нощъ,
когато далечъ на западъ „снѣгътъ

покрива безкръстенъ гробъ“?

Вазовъ величае родината. Като
доказателство служатъ драмитъ,
романитъ и повеститъ му (Бори-
славъ, Къмъ пропасть, Подъ игото.
Свѣтославъ Тертеръ) и дивнитъ му
пѣсни за нашата природа (Родопи,
Мусаллахъ и пр.). Тия описания сж
една отъ най-свѣтли страни въ
поезията ни. Стихътъ увлича съ
прямотата си, музиката, която гали
ухото, настройва и мами (макаръ и
нѣкжде да прекалява въ стилнитъ
похзати). Отъ лиричнитъ пѣсни личи
свѣтлиятъ му мирогледъ, младежъ

киятъ му ентузиазмъ, она впечат-
лителенъ Вазовъ — възторженъ
пѣвецъ на своята душа и сърдце
и тия на народа и земята.

Най-силенъ е поетътъ въ битови-
тѣ сцени.

Спомнимъ ли си само нѣкои та-
кива отъ: „Подъ игото“, „Грамада“,
или „Чичовци“, предъ насъ въз-
кръсва българинътъ съ типичнитъ
си особености: чорбаджи Марко,
Боримечката, Каменъ, Цена и др.
или пъкъ нѣкои народни тържества:
празникътъ Св. Св. Кирилъ и Ме-
тодий и др.

Нѣ може да се говори за Вазова,
безъ да се спомене най-великото
му произведение „Подъ игото“.

То именно обрѣна погледитъ на
чужденцитъ насамъ къмъ насъ като
имъ подсказа, че край Балкана има
народъ, страдалъ и страдащъ, кой-
то може да твори.

„Подъ игото!“ — Понятие, което
навѣки свързва две силно любящи
се същества — България и нейния
водачъ — скромненъ синъ, дѣдо
Вазовъ. Излишно е да говоря по-
вече за духа на произведенията му.
Той се знае даже отъ детето. Но
трѣбва да се напомня, защото вре-
мето руши всичко. А да забравимъ
Вазовъ, това значи да пренебрег-
немъ тоя, който ни учи и възпитава
60 години съ беззаветна преданостъ.

Спомнямъ си, като екскурзиянтъ
презъ Великенската ваканция, кж-
щата на стари поетъ — малка,
спретната, българска кжща. Още
тогава въ мисълта ми възкръсна
чудната картина отъ „Подъ игото“
— чорбаджи Марковата вечеръ съ
балбочещия чучуръ и бѣлия лилякъ.

Съжелявамъ само едно, че не
мога да възобновя ония силни чув-
ства, които ме вълнуваха въ него
момента...

Остана само споменътъ.
Но стига и той!

Борисъ Яневъ.

СКИТНИКЪ-ДУХЪ

Започналъ съ утро, съ младежки
устремъ, по пѣсень на крилатия
звукъ на арфа-златострунна, Димчо
Дебеляновъ се роди и живѣ въ
вихритъ на студена зима, която се
нарича бѣлг. действителностъ. Не
говото творчество, едно царство отъ
блѣнове, мечти, спомени и въздиш-
ки, е плодъ на вдъхновение отъ
черната нощъ...

Мракъ. И въ мрака свѣтликъ.
Трепять струнитъ на една лира, по-
дрънкани отъ безумния копнежъ
по любимата жена

„Ела, възжелана, ела“...

... Ще дойде ли тя?

Никога вече!...

Ще звънне ли утро? „Никога вече!“

Поетътъ живѣ съ нея любимата
и черната тиха нощъ, диша да при-
ласкае „скръбни и нещастни“...
Душа му, скитница морна, унесена
въ спомени, търчи. Две лжчезарни
очи на лунния блѣсъкъ влѣкатъ я
низъ дебритъ на бездънната нощъ...

Мракъ. И въ мрака свѣтликъ.
Младостта догаря, догаря тя въ
безкрайна усмивка, защото сияй-
ниятъ блѣсъкъ въ „златна пепель“
се превръща въ догара девствената
младостъ. Въ морна грѣбъ се про-
мъква тихо Морфей, и склопва възоръ
кристаленъ душата на поста. Но
духътъ-скитникъ и въ миреръ сънь
спокойствие не намира понесенъ на
крилетъ му, той полита отново
низъ дебритъ на черната тиха нощъ.
И все тѣй скиталецъ, съ неутолена
жажда за любовъ и свѣлина, се
скита самотникъ духъ. А тѣлпата ле-
дено бездушна е кѣтъ неговия пѣтъ.
Нощъ. И въ нощта свѣтликъ.

Мраморни палати. Живѣ въ тѣхъ
една царкиня и въ царствения блѣ-
съкъ на нейнитъ очи прозира вѣч-
на тѣжа Тя! Щерката на свѣтлия
Ормуздъ е пленница на черния Ари-
манъ. Въ сънь плени я той и царъ
далечеаъ обеща ѝ „неизведани бла-
га.“ Тя чака отъ тогава, съ душа,
разжсана отъ пожаръ неугасимъ.
Сърдце ѝ ту свѣтлина залива, ту
черенъ димъ го трови. Теменужната
нощъ донася до моренъ духъ пѣ-
сень отъ цигулкини звуци, тиха пѣ-
сень подъ сурдинка. Царкинята
трѣпне въ ожидание. Ще дойде ли

черната нощъ съ черна пѣсень от-
ветъ ѝ дава. А щомъ ли се въ
сърдцето буря подигне, замиратъ
около и стонъ и вопли — вихри
духътъ мечтае. Но ей копнежъ безъ
умень по „зора огнеструйна“ из-
пѣла душата на поета — слѣпи-
телниятъ блѣсъкъ на нейнитъ лжчи
слѣпъ постовия-взоръ. И тѣй все
се-скита самотникътъ духъ:

„На безстрастното време въ неспира
гасне малкомъ живота неживъ
и плачътъ ми за пристанъ умира“

той? Царътъ обещанъ? Синиятъ
сводъ облаци покриватъ замира
последната звезда, замиратъ на
разблудната царкиня последнитъ
надежеи. Чуешъ ли, царкиньо, бу-
рята на пѣсеньта, на черната пѣсень,
тя ридеа съ твоята мжжа нескър-
жана? Мракъ. И въ мрака свѣт-
ликъ. Въ потайния чертогъ тя все
чака и рѣватъ ѝ душата чернитъ
кошмари на Аримана...

Скитница морна, се пониса отъ
ново низъ тайнитъ на нощта. Тя
дири тихата радостъ отъ свѣтлия
блѣсъкъ озарена на любовта, и

и тихи пазви тиха нощъ разгрѣща
да приласкае скръбни и нещастни...
Той хвърля, като бремя черната
умора и „сложилъ чело на без-
силно рамо“...

дълго, дълго той повтаря: „мамо,
мамо“...

Но утрото отново, изгаря кри-
летъ на Морфея. Той цѣлъ жи-
вотъ го носи низъ усонитъ на
нощта, той — Морфей. Свѣтлиятъ
день не радва поета „синъ на Бога“.

Димчо Дебеляновъ не знае реал-
ността. Всичко у него е единъ
сънь. И когато денътъ озари, ду-
шитъ, духа му се стреми къмъ чер-
ната нощъ, сжщо както въ пазвитъ
на мрака мечтае за „зората-злато-
струйна“.

Вихърътъ на човѣшкото безумие
го завлѣче на бойното поле. Него,
смирениятъ поетъ предъ сждбата,
изправила срѣщу смъртта!

Морниятъ духъ, скиталъ низъ
пазвитъ на черната нощъ, духътъ
раздвоенъ отъ свѣтлина и мракъ,
устремъ и падения, отъ пламен-
ности ледъ, изпѣ сиротната си
пѣсень:

Ако отида на война

Жаль никого не ще попаря...

Изгубихъ майка, а жена

Не наидохъ, нѣмамъ и другари...

И тѣй ще си отида отъ свѣта.

Тѣй както съмъ дошелъ бездоменъ

Спокоенъ, като пѣсеньта,

Хааща ненуженъ споменъ.

Душа му, скитница морна, си
отиде. Днесъ съ вѣнци на безсмър-
тие я кичатъ. Всѣка нова година
носи нови и нови лжчи къмъ орео-
ла, кѣй го заобикаля. Ще дойде
време, ще настане пролѣтъ и „огне-
струйна зора“ духътъ му ще по-
гали.

Продължение от 2 стр.
постепенно, въ продължение на времето. Нашата първа длъжност е да не замъняме никога българската дума с току-що чужда дума, която българската има същия смисъл с чуждата. Мнението, че напр. „игнорирам“ има по особено значение от „отхвърлям“, изоставям“, пренебрегвам“, е пълно заблуждение.

Значението на всяка дума може да се измени с времето. Чуждите често си присвояват правата на особени термини, понеже сме навикнали да ги употребяваме. Съответната българска дума, на първо поглед, няма същото значение, но щом почнем да я употребяваме, тя напълно ще замени чуждата.

Щом изхвърлим всички чуждици, на които решително можем да намерим съответни в нашия език, ние ще добием много чисто български термини в литературата, философията и науките. И тъй, постепенно, все повече и повече чужди думи ще ни се виждат замънени с наши. Малообразованите ще почнат да разбира научните статии, щом са написани на чисто български език. Това чистене никога не трябва да спре, защото не само в научния, даже в обикновения говор ние имаме много чужди думи. Например чешма, тротоар, салон, шпион, кураж и пр. Често в нашия обикновен говор има около 50% думи с чужди корени, които толкова сме свикнали да употребяваме, че ги мислим за български.

Нека нашите езиковедци знаят, че ако почнем чистенето безразборно от обикновения говор, надали ще сполучим да имаме някога хубав и чист български език.

Много по добре е, когато прибягваме до употребата на чужди думи, да вземаме славянски (руски) думи, отколкото други. Напр. „шут“ вм. „клоун“, „спор“ вм. „диспут“. Обаче, щом имаме свои думи, трябва да изхвърляме руските. Напр. предазлив вм. острожен. Добре е също, когато имаме известен чужд термин за някое понятие, да не вмъкваме друга същото значение.

Колкото за образуването на новите думи, тази дейност е последната степен на езиковедството. Ние ще можем спокойно да коваем нови думи тогава, когато всички чужди думи са замънени с съответните български.

Драги читатели, говорете български! Не се увличайте от маниата да се прославите с вашия неразбран, надут, натруфен с блестящи термини говор! Обаче не заменяйте необходимите чуждици с измислени, извлечени български думи! Не ставайте Българози!

Нашият език е създаден с толкова борби, с толкова жертви, не злоупотребявайте с него. Пазете го, както го пазиха нашите предци!

Езикът може да бъде основа за изграждане на истински и разумен патриотизъм, непримесен от шовинистични заблуди. Не струва да се погуби езика, на който нашите поети пяха своите дивни песни, ту нжни и звучни, ту смели и патристични.

Нашият роден език е хубав и звучен. Той има още възможност за усъвършенстване. Нима ще предпочетете сухия, изпълен с чуждици език, пред свещения, приятен, естествени родни звуци, на които нашият отруден народ пее своите весели и тъжни песни из златните ниви, под палящите слънчеви лъчи, под сивката на зелените джбрави и по селските мегдани, на своите народни тържества.

Ст. Савовъ.

ХРОНИКА

Печатаме като подписник на „Виделина“ „Очерки из гимназията“, от руския писател Б. Никоновъ, които представяват особено интерес за учащата се младеж. Авторът с един лек, весел и незлобен език описва разни случаи из всекидневния училщен живот и критикува старата про-

грама на руското гимназиално образование, въ която се застъпват повече класическите езици, а се пренебрегват науките, застъпващи действителния живот. Днешното училище може да се похвали с значителен напредък в тая насока, а именно — поставяне живите естествени науки по горе от мъртвите класически езици.

Понеже материалът за вестника беше готов отдавна, и се чакаше само разрешение от Мин. на Нар. просв., то належащата статия за нашия известен писател Ант. Страшимировъ, се отлага за втория брой.

На 18 т. м. по похвалната инициатива на Култ. Просв. Д-во в града ни бѣ организирано възпоменателно утро за поета Д. Дебеляновъ. Времето бѣ много лѣсно и дъждъ валише. Но при все това почитателите на поета бѣха дошли, въ по голѣмата си частъ учащи се. Следъ хубавата и художествена беседа на г. Д. Василевъ за живота и творчеството на този възвишенъ и изященъ поетъ — символистъ, бѣха изпълнени нѣкои отъ неговите стихотворения, а именно: В. Блашевъ — ука изпълни „Грижа“ и „Скрити вопли“, Маноловъ Ангелъ — изъ „Разблудната царкня“ и другаря ни Камбуровъ Яко — „Тиха побѣда“ и „Помниш ли“.

„Разблудната царкня“ бѣ изпълнена доста добре, но на мѣста съ прекалена артистичностъ По хубаво впечатление направи „Помниш ли“ изпълнено много добре отъ Камбуровъ, който притежава, ако и не още обработени, но добри и точни я и артистични движения.

По добре би било тия културни празненства да се посещаватъ по-массово, особено отъ учащата се младеж.

Я. р.

„Изъ училищния животъ“

Преди десетина дни, Варненската дев. гимн. „Миря Луиза“ има щастieto и гордостта да приветства първа отъ цѣлата българска младеж Н. Ц. В. Царица Иоана съ „Добре дошла, скъпа Царице“.

Н. В. Царицата е престояла въ гимназията псвече отъ 2 часа, като е присъствувала на урокъ въ нѣкои класове, като напр. VIII кл. кл. където е престояла цѣл полгвинъ часъ на урокъ по история.

Всички ученички сж били възхитени отъ любезността и милото отношение къмъ тяхъ отъ страна на Н. В. Царица Иоана и надали ще забравятъ този скъпъ споменъ.

Царицата е подарила единъ златенъ часовникъ, който да бѣде подаренъ на тая ученичка, която тази година ще свърши съ най-добъръ успехъ.

Всрѣдъ бурни овации и викове „Ура“ царицата е напуснала гимназията, като е оставила незаличими спомени въ сърцата на ученичките.

Я. Р.

Дружественъ животъ Варн. Мжжка Гимназия

Литер. просв. дружество „Хр. Ботевъ“ има събрание на което председателя Яневъ даде отчетъ и подаде оставката на настоятелството. Тя биде приета. Избра се ново настоятелство, предимно отъ седмоласници: Предс. Бояновъ Борисъ, подпр. Яневъ Борисъ, секр. Камбуровъ Яко, кас. Давидовъ Ал. Вѣрваме, че новите избрани ще работятъ съ сжщия ентузиазъмъ съ който бѣха техни предшественици.

Турист. секция „Орлови гнѣзда“

Туристическата секция, която на последъкъ бѣше замрѣла има събрание, посетено отъ много малко членове. Избрано бѣ ново настоятелство: предс. Яневъ Боръ, нашъ другаръ, подпредс. Ал. Асеновъ, секр. Харбовъ Стефанъ. Надѣваме се нашия другаръ Яневъ да съживи пакъ секцията.

Печатница Д. Тодоровъ
Варна.

Открива се подписка
за записване абонати за ученически вестникъ

„ВИДЕЛИНА“

литературенъ, общественъ и критиченъ листъ на
Варненската сръдношколска младежъ.

Разрешенъ отъ Мин. Нар. Просвѣщение съ заповѣдъ
№ 30,320 отъ 12 .X. 1931 г.

Излиза подъ редакцията на ученици и подъ ръководството на преподаватели.

Сътрудници цѣлата будно мисляща българска сръдношколска младежъ.

Излиза всѣки 15 дена. Отдѣленъ брой 2 лв. Абонаментъ годишно 30 лв.

Всѣки, който запише 10 абонати получава единъ абонаментъ даромъ!

Всичко, което се отнася до редакцията на „Виделина“ да се изпраща на адресъ: Руменъ Янковъ, кварталъ 581/14 — Варна, а отнасящото се до касата на адресъ: Николай Янковъ, ул. Из Асенъ № 7 — Варна.

Настоятели, абонирайте колкото може по вече ваши близки и познати за „Виделина“.

Ученици, разпространявайте и работете за „Виделина“.

„ВИДЕЛИНА“.

Спортъ

Преди 15 дни футболниятъ тимъ на Варненската Мжжка Гимназия, състоящъ се псвече отъ осмоласници, но попълненъ съ резерви, поради отсъствие на титуляритъ (Л. Булашевъ — ц. ф. на Ш. Соколъ, Ал. Ковъ — д. крило на сжщия и др.) гостува въ Провадия на тамшния първокласенъ спортенъ клубъ „Атлетикъ“. Играта бѣха две състезания, които завършиха при резултати: 1:0 за Провадия и 1:1. Второто състезание бѣ прекратено при горния резултатъ. Искрено благодаримъ на Провадийчани за другарския и радушенъ приемъ, и дано се отдаде случай да имъ се отплати тимъ. Особено заслужава похвала

и благодарностъ председателъ на дво „Атлетикъ“ г. Ив. Симеоновъ и Дим. Бозмовъ, които направиха всичко възможно, за по доброто и весело прикарване на гоститъ.

Бодри и доволни отъ искрения приемъ се върнемъ, като се надяваме да продължимъ своите спортни и другарски връзки съ Провадийчани.

Спорта въ нашата гимназия е оставенъ много на заденъ планъ. Упражняванитъ миналата година игри „Волей болъ“ и „Хазена“ сж изоставени. Игрищата сж занемарени. Чакаме отново да започне дейността си спортното д-во при гимназията.

Я. Р.

ВЕГЕТЕРИАНСКА ГОСТИЛНИЦА

„ПРИРОДА“

Дава здрава, питателна и евтина храна. Разни супи по 2 лв. и ястия отъ 5 до 8 лв. За ученици прави 20% отстъпка и дава месеченъ абонаментъ за 650 лв. Храна по листа. Готви съ чисто кравешко и дървено масло. Поддържа се образцово чистота и редъ. Едно посещение е достатъчно.

Книжарница Б. БЛЪСКОВЪ

ВАРНА

Представителство на всички учебници
Голѣмъ изборъ отъ ученически и канцеларски потреби.

Военна Шапкарница

Д. ШВАРЦЪ

основана 1896 г., ул. „Одесусъ“ 14.

Поради сезона пусна въ продажба всѣкакви видове ученически шапки отъ най-доброкачествени материали съ намалени цени.
Хубава ученическа шапка можете да си набавите само за 90 лв.

Всички ученици и ученички купуватъ учебници, тетрадки, блокове и други учебни потреби отъ

Книжарницата

Ст. Василевъ

ул. „6 септември“
защото всичко тамъ е най-доброкачествено и на най-износни цени.

Кооперативна книжарница

„УЧИТЕЛЪ“ — Варна

ул. „Антимъ I“ № 3

Всички ученици и ученички ще намерятъ въ книжарница „Учителъ“ учебници и ученически потреби на конкурентни цени.
На групови доставки правимъ специални отстъпки за бедни ученици.

Отъ кооперацията.